

En l'elaboració d'aquest capítol han participat:
Natalia Barrientos, Raquel Vaquer-Sunyer i l'Autoritat Portuària de Balears.

Vaixells a ports

1. Nombre total de trànsit de vaixells per any i port
2. Nombre de creuers per any i port
3. Nombre de ferris per any i port
4. Nombre de petroliers per any i port
5. Nombre de cimenters per any i port
6. Nombre de vaixells de càrrega horitzontal (*ro-ro*) per any i port

Els vaixells a ports fan referència al nombre d'escales que diversos tipus d'embarcacions efectuen als ports principals de les Balears. Per tant, proporcionen una visió sobre el trànsit marítim professional que freqüenta les Illes.

A causa de la insularitat, a les Balears hi ha una gran dependència del transport marítim de l'exterior i entre illes. Aquest fet suposa una freqüentació elevada d'embarcacions, que exerceix una pressió sobre la mar Balear.

Principalment, la presència d'embarcacions a ports pot generar impactes d'escala ambiental i social. Entre les amenaces ecològiques destaquen la contaminació de l'aire (emissions atmosfèriques producte de la crema de combustibles que emeten gasos i partícules contaminants en suspensió) i de la mar (abocaments no controlats o accidentals, descàrregues d'aigües de llast). Addicionalment, les embarcacions contribueixen a la contaminació acústica del medi marí produïda pel renou submarí, que genera impactes negatius en la fauna marina.

En darrer lloc, els creuers per la Mediterrània actualment suposen una modalitat turística en auge. Atesa la creixent activitat d'aquest tipus de turisme a les Balears, es poden generar problemes socials en termes de capacitat de càrrega humana.

a granel carboners, vaixells de càrrega a granel cimenters, vaixells cerealers de càrrega a granel, altres vaixells, vaixells de passatge ràpids, vaixells de pesca litoral, remolcadors, vaixells de càrrega horitzontal rodada, vaixells de càrrega horitzontal de cotxes, tancs de gasos líquids, tancs d'altres líquids i tancs petroliers.

En els resultats s'inclouen les dades de tots els vaixells (indicador 1) i dels vaixells per tipus més freqüents o més relacionats amb els indicadors de pressió humana i turisme (2-6):

→ **Creuers turístics:** inclou els creuers mediterranis que fan escala a les Illes.

→ **Ferris (transbordadors):** inclou ferris de càrrega o passatge, ferris de passatge o cotxes i vaixells de passatge ràpids. Transporten tant passatgers com vehicles i solen tenir horaris diaris programats que permeten el trànsit directe entre dos punts.

→ **Petroliers:** tancs petroliers.

→ **Cimenters:** vaixells de càrrega a granel cimenters.

→ **Vaixells de càrrega horitzontal rodada:** vaixells de càrrega horitzontal de cotxes, vaixells de càrrega horitzontal de contenidors. El nom que de vegades s'empria per designar aquests vaixells (*ro-ro*) prové de l'anglès *roll-on roll-off system*, i fa referència als vaixells que transporten càrrega rodada (camions contenidors, cotxes de lloguer, etc.).

METODOLOGIA

S'han adquirit les dades en línia de la pàgina web de Ports de Balears.¹ Les dades provenen dels cinc ports urbans gestionats per l'Autoritat Portuària de Balears.

Els tipus de vaixells trobats es resumeixen en desset categories: vaixells de guerra nacionals, convencionals, creuers turístics, ferris de càrrega o passatge, ferris de passatge o cotxes, vaixells de càrrega

QUÈ ÉS?

Els vaixells a ports fan referència al nombre d'escales d'embarcacions (comptant-hi l'embarcament i el desembarcament) que es produeixen als ports gestionats per l'Autoritat Portuària de Balears. S'hi inclouen diferents tipus d'embarcacions: vaixells de guerra, creuers, ferris, tancs petrolers, vaixells de càrrega horitzontal (vaixells de càrrega rodada), vaixells de càrrega a granel, remolcadors, tancs de gasos i líquids, vaixells de pesca litoral i altres vaixells.

METODOLOGIA

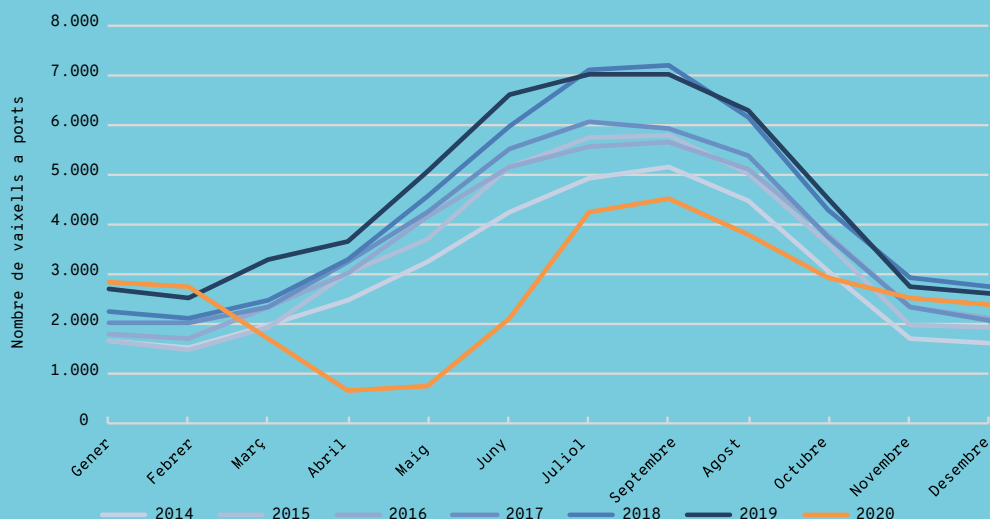
S'inclouen dades de les escales fetes entre 2014-2020 als cinc ports gestionats per Ports de Balears (Autoritat Portuària de Balears):

- Mallorca: Port de Palma i Port d'Alcúdia.
- Menorca: Port de Maó.
- Eivissa: Port d'Eivissa.
- Formentera: Port de la Savina.

Les dades estan publicades per Internet a la pàgina: www.portsdebalears.com/ca/buques-en-puerto.

RESULTATS

- Entre els anys 2019 i 2020, el nombre anual de vaixells a ports disminueix un 42,3 % (passant de 54.002 escales l'any 2019 a 31.151 l'any 2020).
- Entre els anys 2014 i 2019, el total mensual de vaixells a ports mostra tendències creixents en el nombre d'escales. En aquests sis anys van augmentar les escales a ports amb aproximadament 1.000 vaixells més per mes.
- En general, el nombre total d'escales mostra estacionalitat, arribant als màxims durant els mesos de juliol i agost.
- L'any 2019 es registren aproximadament de 2.600 a 7.000 vaixells mensuals, mentre que l'any 2020 el nombre mensual de vaixells disminueix, amb 650 (abril) i 4.518 (agost).

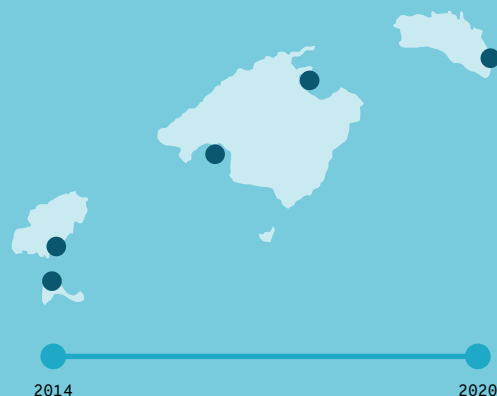

Trànsit total dels vaixells de tots els ports de les Balears (Palma, Alcúdia, Maó, Eivissa i la Savina) per mesos entre els anys 2014-2020. FONT: Autoritat Portuària de Balears.

PER QUÈ?

La informació sobre el nombre total i el tipus d'embarcació proporciona un marc de referència per entendre la pressió ambiental a la qual se sotmeten el medi marí i el terrestre.

LOCALITZACIÓ

- Els ports d'Eivissa i la Savina són els que registren més navegació de les Illes Balears (un ordre de magnitud més gran). Això és pel gran nombre de ferris que circulen entre Eivissa i Formentera. Aquests dos ports són els que registren una reducció d'escales més gran l'any 2020 (al voltant de -10.000 vaixells a cada port en comparació amb l'any 2019).
- Durant els mesos de juliol i agost de l'any 2020 els valors augmenten, tot i que mantenint-se per sota dels mateixos mesos de l'any 2014 (- 600 vaixells mensuals).

Si comparem els anys 2019 i 2020, el nombre d'escales de tots els tipus de vaixells analitzats disminueix excepte per als cimenters, que es mantenen. Els creuers turístics són els que més disminueixen, un 95 %; seguits dels vaixells que transporten càrrega horitzontal (*ro-ro*), un 49 %; els ferris, un 40 %; i els petrolers, un 29 %.

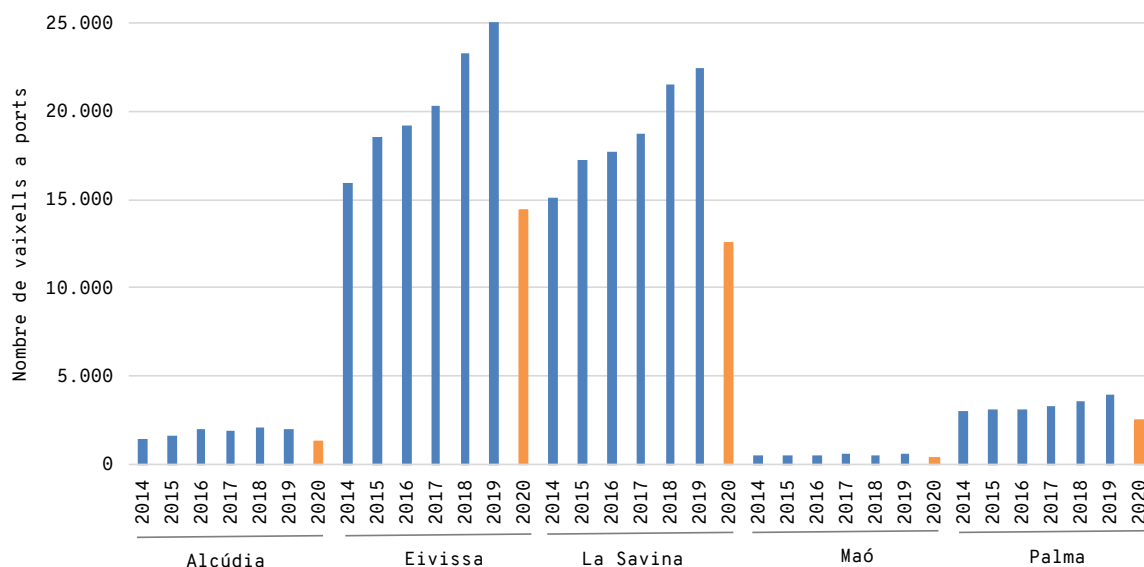

Figura 1. Trànsit total de vaixells als ports d'Alcúdia, Eivissa, la Savina, Maó i Palma entre 2014-2020. FONT: Autoritat Portuària de Balears.

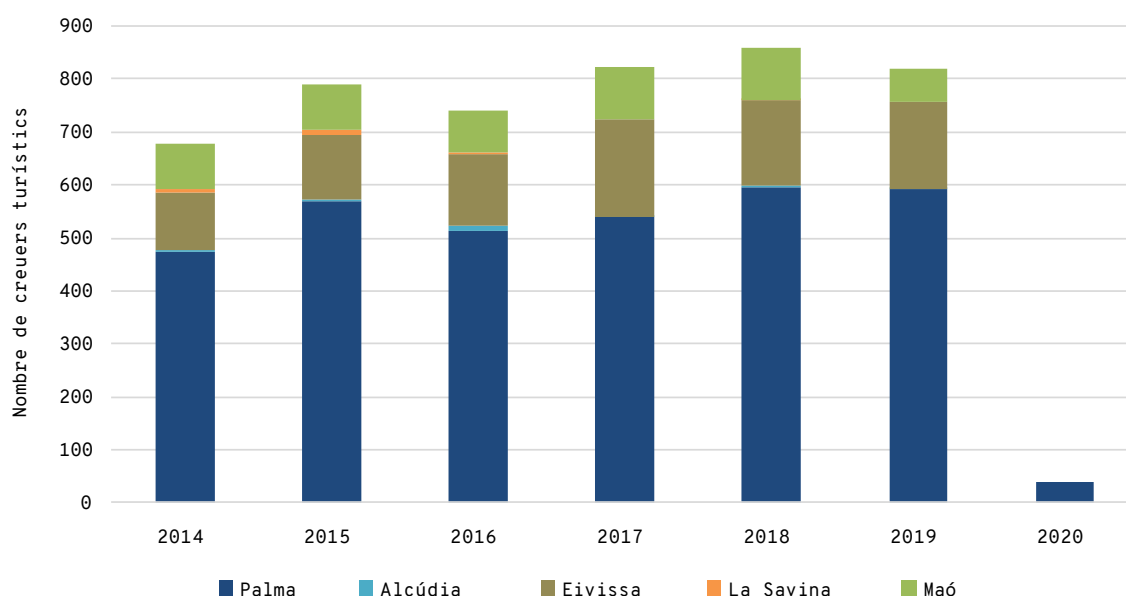

Figura 2. Nombre d'escales de creuers als ports de Palma, Alcúdia, Eivissa, la Savina i Maó entre 2014-2020. FONT: Autoritat Portuària de Balears.

RESULTATS

1. Nombre total de trànsit de vaixells per any i port

L'any 2020, tots els ports mostren un nombre d'escales anuals inferior al de l'any 2014 (figura 1).

Entre 2014 i 2019, dels cinc ports d'estudi destaquen els d'Eivissa i la Savina, que superen en un ordre de magnitud el nombre anual d'embarcacions (màxim de 25.000 vaixells anuals) (figura 1) de la resta de ports (figura 1). Eivissa i la Savina mostren un increment de ~ 8.000 vaixells des de l'any 2014 fins al 2019.

El port de Maó és el que presenta menys trànsit de tots, amb un màxim de 616 escales anuals.

2. Nombre de creuers per any i port

El port que rep més escales de creuers és el de Palma (~ 500-600 anuals), seguit del d'Eivissa (~ 100-200 anuals) i el de Maó (~ 50-100 anuals) (figura 2). Alcúdia i la Savina mostren el nombre anual més petit d'escales de creuers dels cinc ports d'estudi (< 10).

L'any 2020 el nombre total de creuers cau de 819 (l'any 2019) a 39, la qual cosa suposa una disminució del 95 %. Només el port de Palma rep escales de creuers turístics l'any 2020.

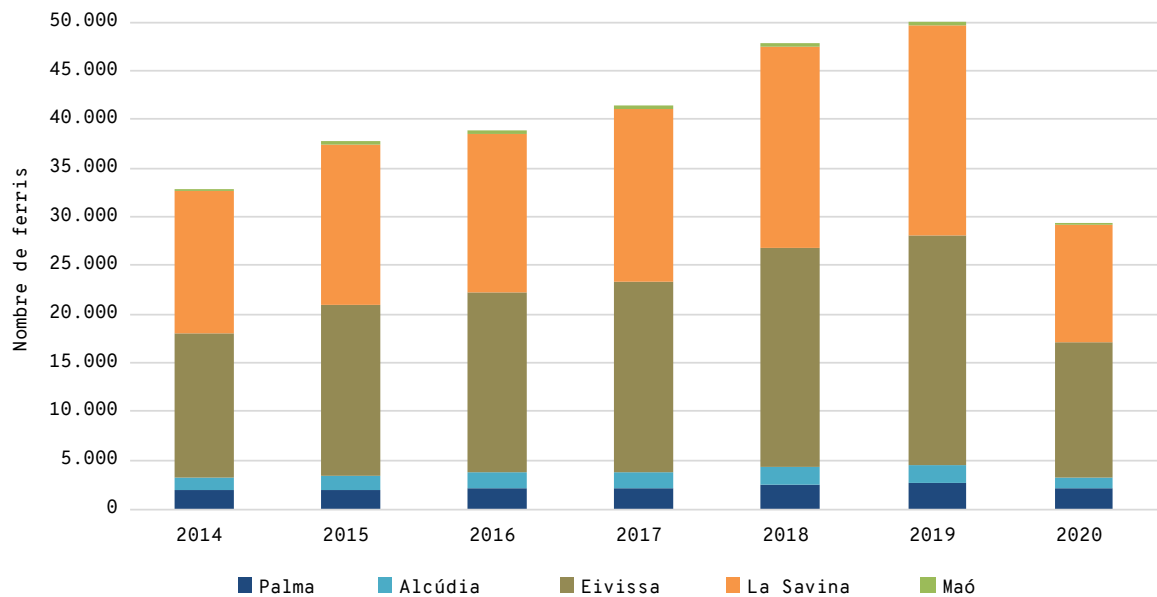

Figura 3. Nombre d'escales de ferris als ports de Palma, Alcúdia, Eivissa, la Savina i Maó entre els anys 2014-2020. FONT: Autoritat Portuària de Balears.

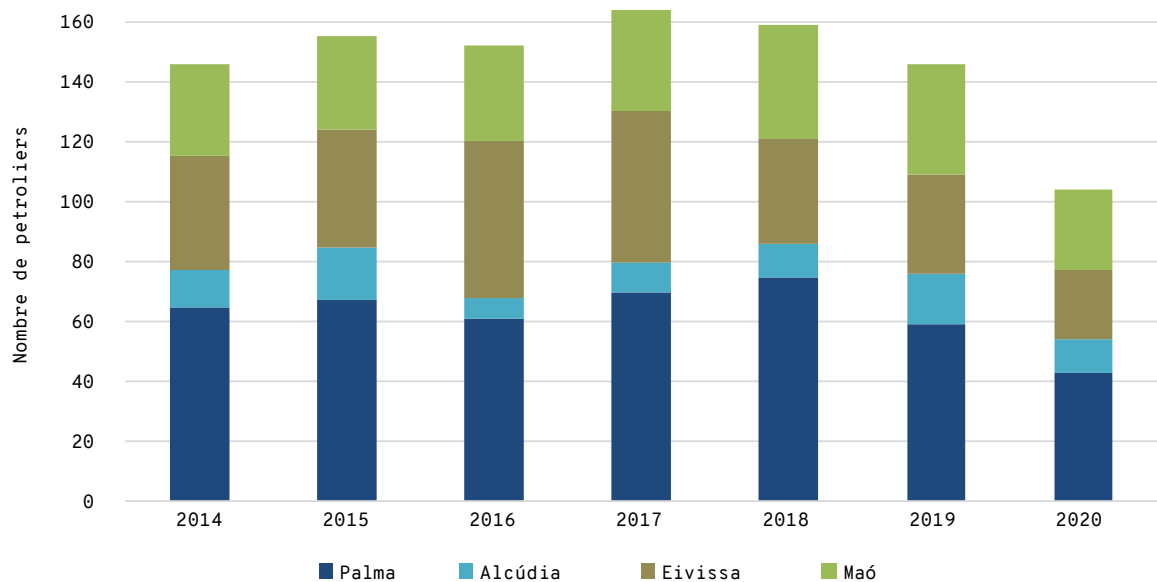

Figura 4. Nombre d'escales de petroliers als ports de Palma, Alcúdia, Eivissa i Maó entre 2014-2020 (no es mostra el Port de la Savina, ja que no té escales d'aquest tipus de vaixells). FONT: Autoritat Portuària de Balears.

3. Nombre de ferris per any i port

En general, els cinc ports registren un increment anual del nombre d'escales entre els anys 2014-2019, fins a arribar als 50.000 ferris (figura 3). Destaquen en nombre els ports de les Pitiüses, que són un ordre de magnitud més gran que la resta.

L'any 2020, el nombre total de ferris és < 30.000. Això suposa un descens del 40 % (- 20.000 escales en comparació amb l'any 2019), derivat especialment dels ports de les Pitiüses.

4. Nombre de petroliers per any i port

La Savina és l'únic port on no es registra la presència de petroliers entre els anys 2014-2020. Entre els anys 2014-2019 el nombre anual de petroliers oscil·la entre 146 i 164 (figura 4). L'any 2020 els petroliers arriben al mínim de 104 escales anuals.

5. Nombre de cimenters per any i port

La Savina és l'únic port que no té cimenters atracats durant els anys 2014-2020. Des de l'any 2014 fins al 2020 el nombre de cimenters ha augmentat de 77 a 114, respectivament (figura 5). L'any 2020 les escales són les mateixes que el 2019 (114).

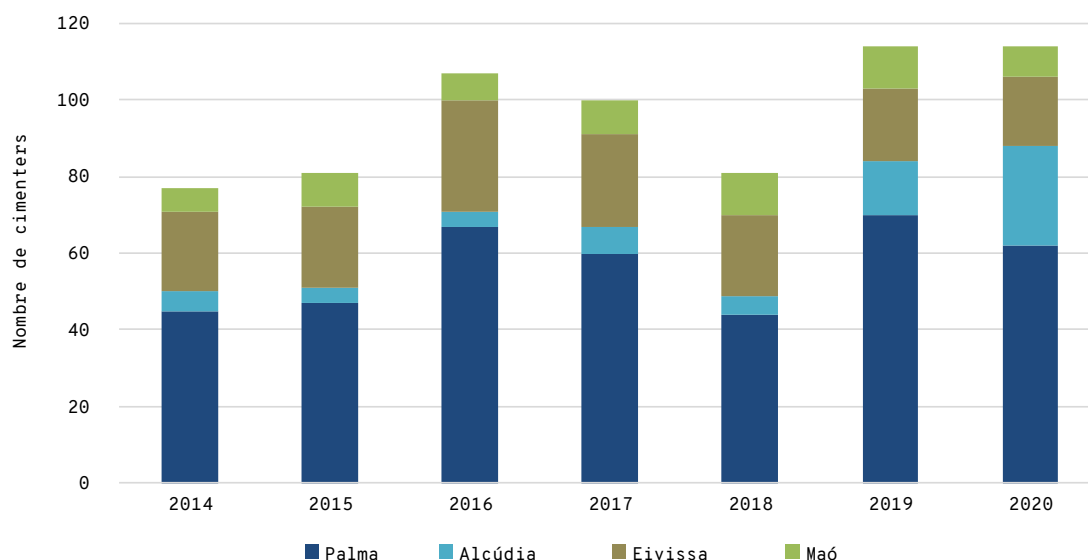

Figura 5. Nombre d'escales de cimenters als ports de Palma, Alcúdia, Eivissa i Maó entre 2014-2020 (no es mostra el Port de la Savina, ja que no té escales d'aquest tipus de vaixells). FONT: Autoritat Portuària de Balears.

6. Nombre de vaixells de càrrega horitzontal (ro-ro) per any i port

Els vaixells amb càrrega horitzontal (ro-ro) no fan escales a La Savina, mentre que a Alcúdia només en fan entre l'any 2014 i l'any 2017 (figura 6). El valor màxim d'escales de vaixells de càrrega horitzontal es registra els anys 2014 i 2015 (~ 450 vaixells anuals). Aquests valors màxims provenen principalment d'escales a Eivissa i, en segon lloc, a Palma. Entre els anys 2016 i 2019 els valors disminueixen entre 157 i 235 escales de ro-ro anuals, mentre que l'any 2020 s'arriba al valor mínim de 108 escales.

CONCLUSIONS

→ El total de vaixells als ports de les Balears augmenta temporalment entre els anys 2014 i 2019.

→ L'any 2020, el total de vaixells dels cinc ports principals de les Illes disminueix amb valors inferiors als de l'any 2014. Entre l'any 2019 i el 2020 la disminució és del 42,3 % (passant de 54.002 escales l'any 2019 a 31.151 escales l'any 2020).

→ Els ports de les Pitiüses són els que registren més navegació de totes les Illes (arribant a les 25.000 escales anuals de vaixells a Eivissa l'any 2019). Aquesta diferència s'explica principalment pel gran nombre de ferris que freqüenten Eivissa i Formentera.

→ L'any 2020 el nombre de creuers disminueix un 95 % en comparació amb l'any 2019. Entre 2014 i 2019 el nombre d'escales de creuers turístics és més gran al port de Palma (~ 500-600 anuals), seguit del d'Eivissa (~ 100-200 anuals) i el de Maó (~ 50-100 anuals). A Alcúdia i la Savina són menys freqüents (< 10 anuals).

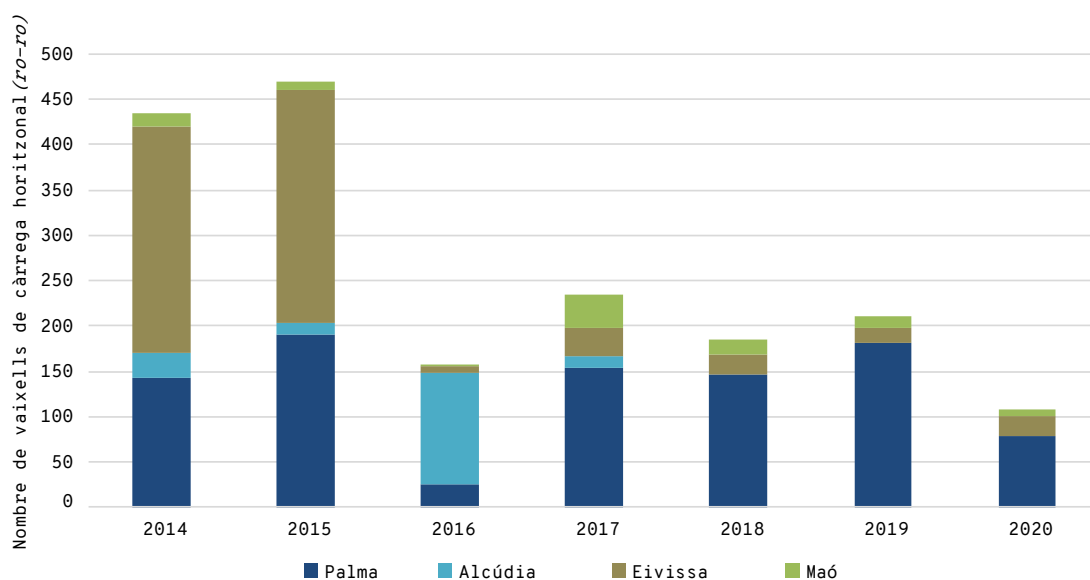

Figura 6. Nombre d'escales de vaixells de càrrega horitzontal (vaixells que transporten càrrega rodada) als ports de Palma, Alcúdia, Eivissa i Maó entre 2014-2020 (no es mostra el Port de la Savina, ja que no té escales d'aquest tipus de vaixells). FONT: Autoritat Portuària de Balears.¹

- El nombre de ferris és el més alt de tots els tipus de vaixells analitzats (arribant a les 50.000 escales anuals l'any 2019) i, per tant, dirigeix les tendències temporals de tots els vaixells a ports. Els ports de les Pitiüses són els que tenen més tràfic de ferris. L'any 2020 el nombre total de ferris disminueix un 40 %.
- L'any 2020 el nombre de petroliers disminueix un 29 % en comparació amb l'any 2019. Les escales anuals oscil·len entre 104 i 164.
- Els cimenters fan entre 77 i 114 escales anuals. L'any 2020 es manté el nombre d'escales (114) en comparació amb l'any 2019.
- L'any 2020 les escales de vaixells de càrrega horitzontal (vaixells amb càrrega rodada) disminueixen un 48,6 % en comparació amb l'any 2019, arribant a les 108 escales.

REFERÈNCIES

¹ PORTS DE BALEARS: <http://www.portsdebalears.com/ca/buques-en-puerto>.

CITAR COM

BARRIENTOS, N.; VAQUER-SUNYER, R.; AUTORITAT PORTUÀRIA DE BALEARS (2021). «Vaixells a ports». A: Vaquer-Sunyer, R.; Barrientos, N. (ed.). *Informe Mar Balear 2021* <<https://informemarbalear.org/ca/pressions/imbuc-a-ports-cat.pdf>>.